

ACADÈMIES
DE
BONES LLETRES, CIÈNCIES I ARTS,
MEDICINA I BELLES ARTS
DE BARCELONA

PRIMERA SESSIÓ INTERACADÈMICA

QUE TINGUÉ LLOC

EL DIA 14 DE DESEMBRE DE 1931

EN L'AMFITEATRE DE L'ACADÈMIA DE MEDICINA

IMPREMTA BADIA

Fortuny, 2 bis

BARCELONA

ACADÈMIES
DE
BONES LLETRES, CIÈNCIES I ARTS,
MEDICINA I BELLES ARTS
DE BARCELONA

PRIMERA SESSIÓ INTERACADÈMICA

QUE TINGUÉ LLOC

EL DIA 14 DE DESEMBRE DE 1931

EN L'AMFITEATRE DE L'ACADÈMIA DE MEDICINA

IMPREMTA BADIA

Fortuny, 2 bis

BARCELONA

Acordada per les Acadèmies de Bones Lletres, Ciències i Arts, Medicina i Belles Arts, la celebració de reunions anuals, actes públics que tradueixin les relacions interacadèmiques, cada dia més freqüents i més estretes, i amb la voluntat de constituir un organisme superior, síntesi de les activitats particulars de cada una, es celebrà el dia 14 la primera de dites reunions en l'Amfiteatre de l'Acadèmia de Medicina.

Sota la presidència de D. Eduard Toda, President de l'Acadèmia de Bones Lletres, per ésser la més antiga de les Acadèmies, s'assegueren en l'estrada el President accidental de la Generalitat i Alcalde accidental senyor Casanovas i el Governador civil senyor Anguera de Sojo.

En lloc preferent es trobaven el Rector de la Universitat doctor Serra Hunter; el coronel Castellví, en representació del General de la Quarta Divisió; D. Gonçal del Castillo, per la Facultat de Dret; el President de l'Acadèmia de Medicina, doctor Pi Suñer; el de la de Ciències, senyor Marquès de Camps; el Vice-rector de la Universitat, doctor Casadesús; D. Bonaventura Bassegoda, per l'Acadèmia de Belles Arts; doctor Coroleu, P. Pujiula i altres personalitats.

Concorregueren, a més, els acadèmics senyors Carreras Artau, Par, Casades, Viada, Matheu, Segalà, i Duran i Sanpere, de l'Acadèmia de Bones Lletres; Alcobé, Mestres, Bertran i Capella, Comas Solà, Bassegoda, Masriera i Rosés, Alvarez Castrillon, Pradillo, Rosell, Font Quer, Fontseré, Bofill i Pichot, Jardí, Torroja, Rodríguez Codolà, Polit, Cirera, Brugués i Planell de la de Ciències i Arts; de la Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, Mestres, Borràs, Arnau, Masriera, Alsina, Baxeras, Rodríguez Codolà; i

de la de Medicina doctors Comas i Llaberia, Corachan, Cardenal, Roqueta, Soler i Garde, Terrades, Martínez Vargas, Roig Raventós, Bellido, Salvat Espasa, González Carrera, Brugués, Salvat Navarro Oliver Rodés, Nubiola, Coroleu, Mas Alemany, Conill; Morales, Corominas i Guerra Estapé.

Estaven representats l'Institut d'Estudis Catalans, pel doctor Bofill i Pichot; l'Escola d'Arquitectura i Associació d'Arquitectes, pel senyor Soler i March; la d'Arts i Oficis Artístics i Belles Arts, per D. Felix Mestres; Col·legi Mèdic i "Revista Mèdica Barcelonès", pel doctor Carreras i Verdaguier; l'Econòmica d'Amics del País, pel doctor Vellvé; el Foment del Treball Nacional, per D. Joan Fatjó; el Cos de Veterinaris Municipals, pel senyor Mas Alemany; la Facultat de Medicina, pel doctor Bellido; la Federació de Col·legis de Veterinària, per D. Angel Sabatés; el Col·legi Farmacèutic, pel doctor Padró i el doctor Ferré; per l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya, doctor Freixas i Freixas; l'Acadèmia d'Higiene de Catalunya, pel doctor Palomar; el Cos mèdic forense, pel doctor Luanco; l'Institut d'Assistència Mèdica Municipal, pel doctor Mer i Güell; la Medicina de Nens, pel doctor Martínez Vargas; la Facultat de Farmàcia, pel doctor Brugués; l'Associació de Metges de Llengua Catalana, pel doctor Ribas i Ribas; el Col·legi de Farmacèutics de Barcelona, pel doctor Puig Sureda; "Ars Mèdica" pel doctor Salarich; l'Ateneu Barcelonès, pel doctor Antoni Peyrí; l'Institut Mèdico-Farmacèutic, pel doctor Trenchs; la Societat Mèdica dels Sants Cosme i Damià, pel doctor Corominas; el Cos mèdic de la Casa de Caritat, pel doctor San Ricart; l'Institut de Fisiologia, pel doctor Puche; i per l'inspector provincial de Sanitat, el doctor Josep Maria Peyrí.

Començà l'acte amb un discurs del doctor Pi Suñer, agraint que la primera reunió es celebrés en l'Acadèmia de Medicina.

Després parlà el marquès de Camps, qui estudià el procés seguit per a procurar la unió interacadèmica.

Tot seguit, don Bonaventura Bassegoda relatà la constitució i funcions de les diverses Acadèmies de Barcelona, i expressà el seu optimisme pels resultats que espera obtenir de la citada unió.

El doctor Jaume Peyrí llegí el discurs reglamentari, desenrotllant el tema "Metges filòsofs i Metges artistes".

Resumí l'acte don Eduard Toda, qui felicità als anteriors dissortats, i agrai a les autoritats i representacions llur assistència, i acabà citant l'exemple de les Acadèmies franceses i la constitució de l'Institut de França, que tant i amb tant èxit treballa per les Ciències i les Arts.

DISCURS

DE

L'IL·LM. SR. AUGUST PI SUÑER

Honorables Senyors.
Senyors Acadèmics.
Senyores i Senyors:

Es gran honor per l'Acadèmia de Medicina, l'haver estat designada per organitzar i acollir en el seu estatge la primera de les nostres Reunions Anuals. Jo considero que la d'avui serà una data històrica dins l'evolució ascensional de la nostra cultura, i per això m'enorgulleix que l'acte present tingui lloc en aquesta Casa.

Que les quatre Acadèmies, que tan bella i tan exemplar tradició ostenten, surtin de la seva vida isolada i s'acoblin en una superior organització intercorporativa; que trenquin els compartiments artificiosos que separaven les nostres activitats peculiars, i assolim, així, una síntesi cada dia més estreta i, per això, més eficaç, és un fet important dins la vida de Catalunya sàvia, i els seus resultats ja els dirà l'esdevenir.

Fondre les funcions especialitzades de les Acadèmies, obrir-les a la vida social, exterioritzar la nostra obra i cridar tots aquells que puguin contribuir a ella, mostrant si és infundat el retret que se'ns feia repetides vegades, de viure dins d'un clos inaccessible, és vitalitzar i acordar amb les necessitats i els neguits de l'hora d'avui, les nostres més que seculars institucions.

Volem ésser cada dia del nostre temps, i assenyalar l'esdevenir. Cap de les inquietuds presents no ens és estranya, i nosaltres servirem d'estímul als distrets. Ens abona la nostra història, i la història nostra ja pesa molt!

En 1753, sis metges ambiciosos d'una realitat millor que aquella en què vivien, fundaren l'Acadèmia de Medicina, reunint-se modestament a casa del doctor Sampons. Treballaven pel progrés de la Medicina, i per fer més decentes les condicions sanitàries de Barcelona. El nostre mateix programa de 1931! Fins disset anys més tard, en 1770, no fou autoritzada la constitució de la que s'anomenà

Acadèmia Médico-Pràctica de Barcelona. Ja fa més d'un segle; i al llarg d'aquest temps hem format la Corporació 218 Acadèmics.

De com ha estat plena la nostra vida corporativa, en donen fe perenne la Biblioteca i l'Arxiu, ara en febre de renovació i modernització. Fóra en va que s'intentés mai arrabassar la primacia de l'Acadèmia de Medicina entre les entitats mèdiques de Catalunya! Per la memòria dels que ens precediren, pel bon nom dels que hi som avui, i pel respecte als que vindran demà, cada generació té el deure — que compleix amb escreix — de contribuir a l'enaltiment i la grandesa de l'Acadèmia. Per ella han passat totes les figures eminents de la nostra Medicina, i, així, la història de la nostra Acadèmia és la història tota de la Medicina Catalana en el segle passat.

El d'avui és per nosaltres un dia de goig suprem! Jo vull explicar la distinció de què ha estat objecte l'Acadèmia, per l'afecte i la consideració — mai prou agraits — de les Corporacions germanes, i també pel fet de la coincidència cronològica, altres vegades recordada, entre la fundació de l'Acadèmia de Medicina i l'edificació d'aquesta Casa.

Fou una gran sort haver-la obtingut, haver pogut redimir-la de baixos destins, haver-la reconstruït i rehabilitat. I fou una sort, primer, per l'Acadèmia mateixa, i de seguida per la total cultura catalana. Haver pres part, per l'obligació del càrrec i per càlid entusiasme, en les gestions tan complexes, difícils i compromeses, que ens han portat a la situació present de disposar d'aquest palau històric i de renovar la vida corporativa sota el signe del fervor pairal, jo ho considero com un acte de pur i lleial patriotisme, que omple la meua ànima de la satisfacció del deure complert.

Ara és una hora amiga en què sols pòden rebre's impressions cordials i sentir-se sadollat d'optimisme. Hem arribat a aquest lloc, i a un mateix temps hem de fer digna d'ella la Corporació, i la casa digna de l'Acadèmia, en una màgica conjunció de l'esperit amb la matèria, de la nostra vida científica i professional amb l'estoig de la tanca.

Aquest edifici, de bell barroc, s'adiu com cap altre amb l'esperit dels homes que crearen l'Acadèmia. En llurs somnis de grandesa als Fornés, Sampons, Rigalt, Esteva, Güell i Soriano; potser els passà més d'una vegada el pensament que l'Acadèmia que desitjaven, pogués arribar a ésser estatjada en un palau com el que llavors s'aixecava per a Col·legi de Cirurgia. En efecte, en 1760, Carles III decidí l'edificació d'aquest local, que ha resultat a propòsit com cap més, per a la vida acadèmica. Aquell somni s'ha realitzat, i trobem avui instal·lada una Acadèmia del setcents, en un edifici contemporani. L'ar-

quitectura correspon a la iniciativa i al desig del fundador, i per aquesta correlació magnífica, fórem més àvids en demanar i en aconseguir aquesta instal·lació, amb la qual procurarem cada dia acordar més la nostra activitat, perquè així respondrem als manaments de la responsabilitat que ens pertoca.

Totes aquestes consideracions ens han fet acceptar la designació per inaugurar les Reunions Interacadèmiques. Siguin-vos donades grans mercès. Benvinguts siau, i que la vida conjunta que avui comencem, devingui ben fructífera pel progrés de la Ciència, per la cultura de Catalunya i per honor de la República Espanyola. Una emocionada salutació als Srs. Presidents que representen les Acadèmies germanes, i tot el meu respecte, demés, pel Sr. President de la més antiga, la de Bones Lletres, qui avui ens honora amb la seva presidència.

La nostra gratitud a les Autoritats que han volgut remarcar la significació i augmentar l'esplendor de la festa amb la seva presència. He de fer menció especial del Molt Hon. Sr. President de la Generalitat. Dignes representants de Catalunya i de Barcelona, il·lustres delegats del Govern de la República, el Sr. Rector de la Universitat; tots han estat justament enlairats a llocs de distinció i també de deures feixucs, i això els lliga als destins de les nostres institucions. No hem de dir-los la satisfacció amb què els veiem entre nosaltres, en la convicció que continuaran assistir-nos amb la seva confiança i el seu entusiasme patriòtic, entusiasme que exigeix, com a primeres obligacions, fomentar la cultura del poble que els elegí.

Tot seguit, la salutació fraterna a les corporacions científiques, artístiques, de lletres, que també han volgut acompanyar-nos en aquest dia de festa. Assenyalem, com la primera, l'Institut d'Estudis Catalans, la gloriosa Institució, honor de Catalunya, i que sortosament ens serà ben aviat veïna. L'Institut i les Acadèmies treballem alhora pel bé i pel prestigi de Catalunya, i fent junts el camí, la tasca ens serà més agradosa, reconfortats mútuament. El camí aquest és aspre encara, però es farà planer amb l'amistosa i exemplar companyonia.

Amb la solemnitat d'avui donem un nou avenç en la nostra tasca: hi ha molt a fer encara, sobretot en l'obra més útil que es pugui realitzar entre nosaltres, la de l'estímul, del desvetllament de les vocacions, del treball auster i desinteressat, la d'encendre un ideal. Cultivem aquest ideal, que ens guii com una estrella llunyana, visible a tots. I fem plegats, vosaltres i nosaltres, la intel·ligència de Catalunya, la millor obra que la sort reservi a uns homes: aconseguir que el nostre poble i el nostre temps — avui lluminós i exultant — s'avesin a mirar enlaire...

DISCURS

DE

L'EXCM. SR. CARLES DE CAMPS I D'OLZINELLES

Honorables Senyors.
Senyors Acadèmics.
Senyores i Senyors:

L'associació, la unió de les quatre Acadèmies de Barcelona, ha constituït un dels desigs més vius que hem sentit, i al qual en aquest moment donem ple abast.

Durant molts mesos hem vingut treballant-hi com una de les nostres aspiracions.

Ens preparàvem i aspiràvem a lligar cada dia més els llaços de germanor entre els que, per diferents viarany, s'han dedicat al cultiu de les Ciències i de les Arts, no amb cap finalitat egoista, sinó, tot el contrari, amb el més pur idealisme.

Ens associàvem per a ésser prou forts per a vetllar per les Ciències i per les Arts, per la conservació de les seves tradicions i el perfeccionament i propagació de la història de cada una d'elles, i corporativament per fer integralment la suma que caracteritzi la cultura superior de Catalunya.

En algunes reunions, un estimat company volgué honorar-me, atribuint-me la iniciativa del pensament, i lleialment, en aquest moment solemnia, he de dir-vos que no fou meva la iniciativa, sinó del nostre estimat amic i company, el senyor Rodríguez Codolà.

DISCURS

DE

L'IL·LTRE. SR. BONAVENTURA BASSEGODA

Honorables Senyors.
Senyors Acadèmics.
Senyores i Senyors:

Per dissort, una absència insospitada del Comte de Güell, honorable President de la nostra estimada Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, m'obliga a aixecar la meva pobra paraula en aquesta solemnitat interacadèmica; i això, després de la bellíssima dissertació del doctor Pi i Suñer, mestre de la paraula, com de tota mena de disciplines.

Sortosament, jo no tinc la pretensió de poder-lo igualar ni molt menys, i encara confesso que no em reca parlar-vos avui, perquè la tasca que m'ha estat confiada m'és força agradable, pel motiu que dóna lloc a la present solemnitat. Tinc de dir-vos tan sols quatre mots, i aquests seran d'agraïment i de salutació. D'agraïment, per haver estat cridada la nostra Acadèmia a la unió amb totes les altres de Barcelona, i de salutació per ésser la primera volta que éris reunim en cos acadèmic, no precisament dessota la cúpula de l'Institut, que això vindrà un dia o altre, sinó sotà el sostre d'una de les més representatives construccions de la cultura científica barcelonina, l'amfiteatre de la primera escola o col·legi de Cirurgia.

Tinc de dir-vos alguns mots, també d'adhesió a aquesta lliga de Corporacions que avui emprèn les seves tasques en públic, presentant-se cada una amb el que bonament pot oferir del seu aixovar, per a fer l'acte més vistós i digne de la ben triada societat que ha vingut avui a honorar-nos amb la seva presència. L'Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, la proclama ben alta, aquesta adhesió, davant de tots vosaltres.

En els primers temps de formació de la Unió interacadèmica, cal confessar-ho, es feren mals averanys per a l'esdevenir de la nostra empresa. Perquè de primer antuvi semblava una unió heterogènia, i és

que no miraven enlaire, sinó ran de terra. No sabien que Acadèmia, des dels temps de Plató, ha volgut significar selecció de gent que en l'esfera de l'esperit poden trobar-se en felices coincidències. Les Belles Arts, socials per essència, tenen grans afinitats amb les Lletres, les Ciències i la Medicina. Pintors, escultors, arquitectes i gravadors necessiten els coneixements anatòmics i fisiològics per a la reproducció de la figura humana, per tal de donar-li l'expressió deguda; cal al pintor els coneixements de les ciències físiques, especialment de l'òptica per a la combinació dels colors, i les lleis del clarobscur que donaran relleu a les seves composicions planeres, i realisme a les escenografies; la química li ensenyarà la preparació dels colors que ha d'emprar en les seves composicions, i a l'escultor li donarà l'anatomia, el secret de l'harmonia de la figura humana amb tots els seus elements, músculs, ossos i nervis, i la fisiologia i la biologia li són necessàries per a donar expressió a l'obra. Els sacerdots de l'arquitectura, que és la mare de totes les altres, com més endavant us haig de dir, han de conèixer les arts òptiques i plàstiques, igual que els altres artistes, dins de llurs especialitats, i a més les ciències exactes o matemàtiques, que li facilitaran l'estudi mecànic de les estructures. I tots ells, pintors, escultors, arquitectes, gravadors i escriptors o poetes, han de conèixer com a font de llur inspiració, la filosofia, la història, la literatura i la sociologia.

Quan els monarques Ferran VI i Carles III en 1758 i 1763 respectivament, crearen a Barcelona, la inolidable Junta particular de Comerç, aquesta, una volta creada, no es desentengué de les arts com alienes al desenrotllament de la seva activitat; ja que tot seguit s'afanyà a fundar l'Escola de Nàutica, la de Física i Química, la de Dibuix, la de Botànica amb el seu primer jardí de Catalunya, dirigit per Bahí, i creà pensions a l'estranger per a l'estudi de les Arts i les Ciències. Els noms d'En Moles, d'En Rodés, d'Orfila, de Tramullas, d'En Campeny, de Montaña, d'En Yañez, de Casademunt, ho recorden; creà així mateix l'Escola de mestres d'obres, i protegí al primer productor del gas per a la il·luminació de les classes gratuïtes de dibuix de la Casa Llotja, el professor Roure. I tot això ho feren els comerciants i fabricants de la nostra terra, que sempre han estat mirats com a materialistes i gent poc donada als plaers estètics o als estudis científics.

La nostra Acadèmia Catalana de Belles Arts nasqué d'aquella soca i li foren confiades les Escoles de Belles Arts i d'Arquitectura a mitjans del segle XIX, on hom hi ensenyava l'art monumental, prenent per base els deu llibres de l'arquitectura de Vitruvi, el famós arquitecte de l'època d'August, emperador de Roma. Vitruvi proclamà da-

avant l'emperador, el seu gran amic i protector, que l'arquitecte havia de saber dibuix, geometria, aritmètica, òptica, escenografia, història, filosofia i fisiologia, música, medicina, dret i astrologia, i que també devia ésser l'arquitecte, de caràcter flexible, just i lleial. Veiem, doncs, com el conjunt de tots aquests coneixements formen el nostre conjunt interacadèmic.

Ja veiem, doncs, senyors, com no té res d'heterogènia la nostra sessió, perquè, amb diversitat d'orientacions, ens trobem units en les més altes esferes de l'espiritualitat, i per això podem avui amb el cap dret i el cor net, començar la nostra sardana, que si la que es balla a plaça es fa i es desfà, la nostra ens ha de veure sempre units donant-nos les mans.

Que per molts anys puguem fer-la voltar a l'entorn de l'arbre de la intel·ligència que ens aixopluga sota la seva esponerosa brancada, arbre sagrat que, ben conreat per l'estudi, produeix el més saborós dels fruits de la terra, que és el llibre!

Que per molts anys, senyors, puguem convidar-vos a solemnitats com la present, a la qual haveu volgut associar-vos amb la vostra presència, tan honorable com agraïda.

DISCURS
DE
L'IL·LTRE. SR. JAUME PEYRÍ I ROCAMORA

METGES FILÒSOFS
I METGES ARTISTES

Honorables Senyors.
Senyors Acadèmics.
Senyores i Senyors:

La vida en comú de les Acadèmies no és un desig platònic, ni un artífici de les nostres voluntats, és una necessitat fortament sentida i d'una utilitat inqüestionable. Fa molts segles que no és possible que hom pugui conèixer i produir en tots els rams de l'activitat humana. La vida ponderada de les mentalitats gregues que junyien dintre la seva serena pensa tantes coses diferents que tan bellament dirigiren el cervell humà, i que tan suaument guiaren la mà de l'artista, ja no s'ha repetit. Poques vegades, potser una sola, ha sorgit un Vinci. L'Enciclopèdia es va debatre estèrilment amb la quantitat de coneixements que eren patrimoni de l'època; mala còpia de Grècia no intervinguda pels artistes; ni el caire de l'art elegant i frèvol que fou patrimoni de l'època en què visqué, va saber arreplegar.

L'angoixa dels que vivim una branca científica, aclaparats pel maquinisme que comporta la divisió del treball, que engoleix la nostra vida, reaccionem per ací i per allà, desflorant camps ben diferents dels nostres, com una necessitat espiritual compensadora, ben natural, ben lògica; és la necessitat de desentumir recons de la nostra ànima que anys i anys han quedat oblidats en la penombra. L'enllaç, la comunicació amb les altres Acadèmies germanes ens és necessària per canviar, per embellir la nostra vida; per això som els metges, som els biòlegs els que us hem pregat més insistentment l'acoblament que comença avui, potser perquè som els més presoners del maquinisme de què us parlava, i els més desvalguts espiritualment. Mercès de la vostra gentilesa.

Per això mateix he volgut triar per rebre-us les derivacions dels homes dedicats a la Ciència de la vida cap als cims transcenden-

tals de la filosofia unes vegades, altres, als camps plaents de la bellesa artística.

Aquestes derivacions de la nostra activitat han estat diferents, segons l'ambient del moment històric i segons el medi còsmic del lloc on hem viscut.

Quan les inseguretats diagnòstiques i pronòstiques i l'escassetat de forces terapèutiques eren la característica dominant la vida mèdica, el metge es veié obligat a una reserva per amagar les seves ignoràncies; d'aquí la facilitat de caure en el pedantisme que tant bescantaren els crítics dels segles XVII i XVIII. Molière es burlà dels pedants, i els pedants desaparegueren.

Més greu fou que la incertitud dels pronòstics i tractaments mèdics despertés incredulitat en els filòsofs que, com Montaigne o com Rousseau, portaren l'escepticisme al cor de la mateixa Medicina.

L'escepticisme és una flor de peduncle gruixut incolora i inodora, amb estams i pistils estèrils. L'escepticisme, aplicat al camp científic i professional de la Medicina, és com en cap de les altres aplicacions. eixorc. El metge necessita cuirassar-se contra el moviment constant, contra el fracàs parcial que porten en el seu sí totes les hipòtesis i totes les doctrines mèdiques; cal que pensi que les ciències de la vida són, com la vida mateixa, d'infinita i repetida variació, de constant destrucció i de constant renaixement. Qui s'assegui als bancs d'una aula mèdica pensant que trobarà les perpètuas exactituds de la matemàtica o les constants lleis de la física o de la química inorgànica, portarà el desengany i la tristor a la seva ànima tota la vida, que ha volgut dedicar a les ciències de curar. Cal que prengui la vida tal com és, polifacètica i polidinàmica, i cal que porti la fe, la confiança en les noves hipòtesis que sorgeixen en el camp de la biologia; això li donarà, demés, la seguretat dintre del camp professional; així sabrà que, si el que donà com a veritats el naturalisme científic resultaren novelles científiques, no autoritza això per abraçar l'agnosticisme. Cal, doncs, que el metge filòsof, que faci la seva filosofia, la de les seves coses, i que, com ningú no s'ha de deixar portar, ja que ell és qui té més perills de caure, al llac mort de les doctrines negativistes.

Des d'Erixímac, el metge contertuli de Plató, l'animador del diàleg sobre l'amor al "Banquet", els metges de totes les èpoques han fet filosofia, i podríem dir que han fet la seva filosofia.

Amb certa injustícia, ben desconsideradament de vegades, han tractat els crítics contertuli de Plató; el seu suposat pedantisme no és

més que un diàleg de les coses que entenia el metge, i en les quals portà ell la veu en contra del mateix Plató.

Dialogant, nasqué la ciència dels metges, dialogant bastiren els seus fonaments sota els sicòmors de l'illa de Coos, i cristallitzà aviat el mateix diàleg en forma de parèmia diem-ne sàvia, continguda en els aforismes hipocràtics. Diem la paraula sàvia i no la parèmia autèntica, que quan fa referència al camp mèdic, ha recollit totes les inexactituds, totes les aparències de veritat dels fenòmens patològics.

El bon seny mèdic és consubstancial, sempre amb aquesta tècnica socràtica. Quan s'ha desviat del diàleg, la producció mèdica s'ha endinsat en elucubracions eixorques, que han estat els símptomes de l'estancament, quan no del retrocés, de les ciències de curar. Ara, tot i en ple triomf de la Medicina experimental, el que es trobà al laboratori necessita del diàleg clínic assenyat. La veritat, potser pel caràcter polimorf de les coses biològiques, la diu en últim terme l'experiència clínic.

Aristotèlica fou l'escola d'Alexandria, i aristotèlica fou l'escola de Salerno, espurnes de pensament hipocràtic. La diferència fonamental entre el pensament mèdic està en què el diàleg no es pot ni s'ha d'entendre mai en el camp de la lògica pura, sinó que no admet altra oposició als fets, que els fets mateixos.

Això és, que el que la lògica, el que el raonament dona, i que a vegades cal emprar com a eina de treball, pot resultar fals davant dels fets biològics.

No hi ha res d'una lògica, d'un encadenament de raonaments més ben pensats que la concepció de la vacunoteràpia de Wright i, no obstant, fora excepcions com les de la troballa jonneriana, res més insegur, i per bon nombre de casos, més nul que la seva aplicació clínic.

Rebutjà l'Estat romà la Medicina i prescindí oficialment dels metges a l'època forta de l'Imperi. En les darreries s'acolliren a la Medicina galènica, que és, diem-ne, una adaptació dels coneixements mèdic a l'esperit i a la tècnica constructiva del Dret romà, però que és una cosa, una orientació sense lògica iàtrica.

Tota l'Edat Mitjana i tot el Renaixement pateixen d'aquesta falsa fabricació de ciència mèdica, és clar que amb l'enorme culpa que pesa sobre el criteri uniformista d'organització de les primeres Universitats, culpa de la qual el món escolar pateix encara; mai no es blasmarà prou la substitució del diàleg pel monòleg en l'ensenyament mèdic. Els metges eren fins al segle XVIII humanistes i filòsofs. Les rebel·lions del Renaixement serviren sols per encarrilar la part estàtica, les recerques i descobriments anatòmics. Després, esdevingueren, filò-

sos i, naturalment, cercaren l'exemple d'aquests: l'adaptació de llur ciència a la transcendent unificació filosòfica que el nostre Lluï, quatre segles abans, avia intentat ja.

Els homes més excelsos que cultivaren la Medicina els segles XVII i XVIII, perderen la seva potent intelligència i esmerçaren tota una vida en la construcció d'una bastida artificiosa, eixorca, que ni el valor d'eina de treball té, ni tingué. A títol de matèria arqueològica, se sap d'un iatre-mecanisme i d'un iatre-quimisme; els noms i els llibres de Van Helmont i de Boerhaave, de Sylvio i de Baglivi que ompliren el món, són un recor de Museu; mentre els filòsofs d'aleshores, dels quals prengueren la pauta, són, encara, matèria filosòfica, tenen un valor i fins poden ésser una necessitat pels conreadors de la filosofia. Bacon i Descartes tingueren una enorme influència en el camp mèdic, sobretot l'últim; amb el seu gust per les ciències físiques posà a contribució tot el que sabia de matemàtiques, de mecànica, de física, per explicar els fenòmens de la vida; Descartes, però, és el pare de la més dolenta de les influències en la Medicina; la seva tècnica no és la nostra.

Nosaltres oïrem en les nostres aules que de Descartes, fora de les lleis de l'òptica matemàtica, no en quedava res; nosaltres n'érem uns convençuts, però hem de confessar que, si és veritat que aquestes lleis planen per damunt de tot pel seu sentit d'eternitat, en el pensament cartesà, quan no tracta de les desviacions al camp de la Biologia, hi ha per ara una necessitat de coneixença, un punt de partida que no es pot ignorar.

Entre els metges hi hagué aleshores petits receraadors de coses i de fets, les flors del jardí mèdic, que queden perpètuats en el coneixement dels homes. Queda Servet i ningú, ni els especialistes, no coneixen certament el farrag teològico-filosòfic, l'escòria que tancava dintre el brillant, el descobriment de la petita circulació; és i serà un valor mèdic superior el nostre Gimbernat que estudià un senzill lligament, al seu contemporani, mentre visqué enormement prestigiós, Stahl.

La influència dintre el camp mèdic dels enciclopedistes fou dissortada. Formaren escola de pedants; mofats pels literats, trobaren posició còmoda comentant la lectura d'uns quants llibres d'Holbach, de Volney, de Diderot, de D'Alembert, de Voltaire que constituïren l'única font de la seva formació o deformació filosòfica.

El tipus d'aleshores és, el mateix, fins a últims del segle XIX: la massa de metges i apotecaris seguia, a casa nostra, encara aferrada a

la tradició ancestral, a la qual afegiren les novetats de la literatura, no de la ciència, de Comte i de Renan.

Naturalment que el més selecte, els homes que eren al cap del moviment científic, que compregueren la utilitat que el còntisme havia de portar a la investigació biològica com a eina de treball, empraren el mètode positivista; així, el determinisme i l'evolucionisme ompliren tota la filosofia a l'abast dels metges. Menyspreada la metafísica, es tancaren en el negativisme filosòfic, no ben conegut ni raonat.

Els avenços biològics els donaren una orgullosa suficiència i una infantil superioritat, que qui hagi viscut entre metges i no metges les postrimeries del segle passat, qui hagi escoltat les tertúlies de rebotiga i d'Ateneu l'últim quart del segle darrer, pot donar fe de com es veien definitives les posicions del naturalisme cientista, la tirania del matemàticisme per tothom; era la dolça felicitat del convençut, del que té resolt per sempre més els problemes últims.

El poeta català que escrivia en castellà ho deia ardidament, amb valentia d'infant terrible:

*Todo lo sé.
Del mundo los arcanos
Ya no son para mí.
Lo que llama misterios sobrehumanos
El vulgo baladé.*

Entre els assabentats durà poc la felicitat. Pasteur, il·luminat, tenia a la mà la teiera que havia de fer volar el castell de cartes del naturalisme cientista, era la prova de la inexistència de la *generació espontània*, completa, definitiva, irrefutable com totes les grans veritats científiques; tot l'edifici de Haeckel i les cèl·lules del laboratori de Huxley quedaren al camp de les jòguines pseudo-científiques, per recordar l'entronitzament omnipotent del naturalisme i la seva caiguda còmica. Això evità que arribés a casa nostra la propaganda de la Lliga monista, de la qual els adeptes es pogueren comptar amb els dits.

La crisi que la desillusó provocà al camp mèdic dura encara. Són escassos els assabentats del moviment filosòfic; passaren del pedantisme enciclopedista al naturalisme; l'engany de les promences d'aquest els allunyà i els féu rebutjar el conreu de la filosofia; la *inapetència filosòfica* dels metges d'ara té aquest justificant.

Al propi temps que això s'esdevenia, doctrines simultànies, filles llunyanes del kantisme, vivien frondosament en el nostre país. Una estranya i estrafolària importació a Espanya de l'ideari de Krause durà fins fa poc. Frederic Krause, de quasi nulla influència en el mo-

viment filosòfic del seu país, fou, sobretot a la capital d'Espanya, la bandera i la direcció suprasensible de tota una generació, en la qual hi havia uns quants que el comprenien i predicaven, i un nombre molt més gros que cauria dintre del *pedantisme esnob* de la classificació de Carreras i Artau.

S'han de fer salvetats. Mata, home de vasta cultura, positivista i més aviat hegelian, a qui el positivisme guià en les seves investigacions plenes del bon sentit hipocràtic, i Letamendi, amic i admirador de Llorenç, que amb un bon nombre de metges, gens menyspreables, trobaren en la filosofia del sentit comú la seva posició filosòfica i que miraren des de les vores el triomf teatral de Haeckel. Letamendi, en el fons, és un cartesià; sigui com vulgui, és un pensador selecte, tot i que el seu intent de reduir a la matemàtica les lleis de la Biologia és igual i igualment eixorc que l'intent de Descartes dos segles abans.

I som on érem. Les condicions del metge per fer filosofia segueixen essent perfectes, *vir probus discendi peritus*. L'apetència filosòfica dels metges ha passat per diferents etapes. Quantes voltes els corrents filosòfics o les orientacions experimentals han bandejat el seny hipocràtic, han perdut estèrilment el temps, fins que s'ha retrobat altra vegada el bon camí obert per les escoles gregues de medicina. I què és, doncs, el bon seny hipocràtic? Fill del diàleg socràtic, és l'observació clara, senzilla i depurada dels fets clínics, sospesats pel diàleg clínic.

Potser, doncs, la filosofia del sentit comú, que fou la dels homes millors que a Catalunya conreaven la filosofia, la centúria passada, hauria d'ésser l'escola filosòfica per als metges amb aficions filosòfiques. No hi fa res que, posat al terreny experimental, li serveixi encara la lògica rigorosa positivista; el moviment que vivim ara en l'ambient mèdic de tot el món és el de la indiferència filosòfica que podria simbolitzar-se per la *boutade* d'un dels més celebrats mestres de la nostra Universitat; la filosofia és un caixó on hi havia tot el saber humà encaixonat; cadascú ha anat estirant la ciència feta o embrionària i, ara a la filosofia no li queda més que el caixó.

Això demostra l'ambient actual en el nostre moviment mèdic, ben viu, ben orientat al camp fructífer de l'observació hipocràtica i de la comprovació experimental. Són escassos i es podrien comptar amb els dits els metges que saben de l'existència de les escoles filosòfiques noves i que no ignoren la posició actual dels problemes metafísics.

I, malgrat tot això, l'estudiant de Medicina, en entrar per primera vegada a la sala de dissecció, no pot deixar de plantejar-se el problema de la mort i el del més enllà. L'amagar el cap sota l'ala pot ésser

una postura còmoda, però no és res que es pugui afrontar amb el cap alt.

Cal assabentar la nostra joventut universitària, i àdhuc fins els metges envellits en el quadro rígid del comtisme, que en el cor de l'Alemanya els neokantisme es trova en franca decadència, i que el retorn a les velles concepcions ontològiques és a l'ordre del dia; que la continuació de la llarga tradició filosòfica des de Plató a Descartes i seguida per part dels deixebles de Kant està en la fenomenologia de Husserl, que no és el mateix que el *fenomenisme*, forma universal del positivisme, sinó que s'aixeca per cercar en la intuïció l'element originari irreductible; tornem als conceptes ontològics, als coneixement de les essències per l'experiència; és la prova que el positivisme i l'empirisme, amos del nostre camp mèdic, redueixen d'una manera inacceptable i purament dogmàtica les dades de l'experiència als límits arbitraris dels elements sensibles.

Els deixebles i continuadors de la doctrina de Husserl s'han orientat en altres camps transcendental de l'ontologia i de l'ètica que no són d'interès directe per les nostres coses de la biologia. El seu comentador Gurtwitch es val precisament d'un símil mèdic per fer comprendre la manera com es plantegen els problemes filosòfics, i diu: "No és necessari que el món sigui racional en si, per ésser objecte de raó, així com el metge, per trobar-se en condicions de comprendre i guarir una malaltia, no cal que comenci contraient-la". Però sí que creiem cosa lluminosa els conceptes d'angoixa del deixeble i successor de Husserl a Friburg, Martí Heidegger, l'angoixa com a sentiment de l'abisme, del *hiatus irrationalis* impenetrable, deté el moviment centrífig de l'existència banal, adapta tota la concepció etiològico-patogenètica de les neurosis i de les malalties del jo, de les psicosis per reducció del camp de la consciència, adaptant-les a l'explicació transcendent de l'angoixa que s'anuncia pel desempar (*Geworfenheit*) i el malestar (*Unheimlichkeit*) de l'existència humana.

I encara és més precís dir a la nostra joventut escolar que a casa nostra i sota els nostres ulls hem vist formar-se la nostra filosofia, una filosofia biològica, que precisament apareixia al món quan el moment de la fonda crisi de la psicologia experimental; hem viscut una filosofia que defuig, perquè no és matèria seva, però no nega les qüestions ontològiques; la generació nostra ha vist de prop i ha pogut ésser educada per Ramon Turró. Nosaltres no ens expliquem per què, havent-hi una filosofia pròpia que fou, en comparèixer, un bàlsam espiritual per als que visqueren aterrats per l'ambient pesant, feixuc i despòtic del

monisme, no hagi interessat més amplament el camp mèdic del seu país, no hagi fet una escola filosòfica duradora i no hagi deixat més que un nucli petit que l'ha llegit, un nucli que l'ha comprès, i dos o tres que pensem en seguir-lo i comentar-lo.

La psicologia de Turró és, ara com ara, per a un metge, una eina de treball, una bona pauta per estudiar i comprendre els fets psicològics normals i anormals; serà una tècnica educativa que cap biòleg hauria d'ignorar; l'encadenament dels fets biotròfics per cimentar la introspecció i discriminar els camins per arribar al coneixement és d'una senzillesa que no tenen certament les tècniques i els aparells que serveixen a la psicologia experimental.

I encara més, insinua els viaranyes per a arribar a una posició filosòfica a prendre. Davant de les qüestions metafísiques i àdhuc per les ontològiques, Turró, no volent-les tractar, les guaita amb l'avidesa que, per un home com ell, es comprèn que havien d'ésser d'una irresistible atracció.

Els temps i la necessitat ens han portat, també, a fer una altra filosofia, ben enlairada, ben bé nostra, la d'una tradició assenyada que ha portat belles ràfegues d'espiritualitat. S'ha parlat d'ideal religiós, de l'ideal dins l'art, de l'ideal de la sexualitat. El nostre Serra ens diu que el progrés de la ciència és també una marxa vers l'ideal.

I l'ideal del nostre filòsof, com del nostre camp mèdic, no és l'idealisme especulatiu o post-kantià amb un jo sempre metafísic, amb un subjectivisme que precisament va matar l'ideal, tota tendència, doctrina o sistema que considera les idees com a principis del coneixement i de l'existència, és la ponderació assenyada, veritable, damunt del subjectivisme i del materialisme. Analitzat psicològicament, és el sentiment que planeja damunt de les sensacions vitals i àdhuc específiques.

Continua dient Serra: l'ideal és la flama viva en què es consumeix constant l'esperit de l'artista, i l'art és un primer intent d'aproximació a l'infinit.

L'ideal científic del metge defugit de la filosofia d'ara és, per una part, l'ascensió cap a l'ascetisme purificat de tota màcula o bé complementat per un merescut repòs arrecerat en la contemplació de l'art. Ara veurem com.

Hem dit ja que el plaer espiritual de filosofar o de fer filosofia, sense altra obligació pràctica, és cosa que queda reduïda a un petit nucli de sortosos professionals. El metge necessita l'abnegació que li imposa la vida científica d'ara, passar-se anys i anys per escatir un

punt dubtós de la ciència, donar tota la vida mental i l'activitat somàtica, potser durant desennis, al servei d'un seriat d'experiències constants, de màquina, per mantes vegades arribar a conclusions negatives, qui sap si en absolut estèrils per al progrés d'una minúscula branca que ha tingut la generositat de voler impulsar. Heus aquí, en tota la seva puresa, l'esforç vers l'ideal. L'ascetisme científic és, doncs, una bella flor, filla dels nostres temps; l'ascetisme científic és una sublimació de l'ascetisme, perquè no espera cap premi present ni futur, com no sigui la satisfacció interna d'haver assolit la veritat. Però permeteu-me de dir-vos ara que l'oració i la meditació, conformació espiritual de l'asceta religiós, s'han tornat expandiment, derivació i acostament artístic per l'home dedicat a la producció o a la professió d'una ciència.

Obligat a un mecanisme rutinari que l'absorbeix dia per dia, obligat, per manca de temps, a tenir tancades les portes de la meditació a tan belles i transcendents coses com al món existeixen, tals les que culminen el saber filosòfic, i desencantat per la fallida de les conclusions del monisme, el metge ha cercat refugi, per complimentar les necessitats espirituals, dintre l'art, on, si bé amb preparació elemental, però amb suficient finor d'esperit, pot fruit de les meravelles que l'art de totes les èpoques ha deixat escalonades per embellir la vida dels homes.

Heus aquí, senyors, per què l'apetència filosòfica dels metges de sempre, s'ha tornat apetència artística dels metges d'ara.

Nosaltres recomanàrem que aquesta apetència artística es canalitzés en el savi consell que ens donaren en els nostres primers anys de carrera. Anàvem a esmerçar hores del vespre, a la nostra arribada a Barcelona, demanant l'entrada a Llotja; el nostre mentor, que era el nostre pare, també metge, ens digué: "Si vols fer d'artista, deixa la carrera; si vols ésser metge, ja saps prou de les arts plàstiques, com de música, com de literatura, per fruit i entendre l'obra d'art; de l'art, agafa'n, no la penosa adquisició d'una tècnica, sinó l'usdefruit, mentre visquis, de l'emoció artística, i cull-la allà on la trobis, que aquesta bella part de l'activitat humana no és patrimoni d'uns quants, com ells es pensen; no és de l'exclusiu usdefruit dels que en produeixen; és patrimoni de tots els que amb prou finor espiritual s'hi acostin amb desigs de sentir-la".

Veus aquí el què jo aconsellaria als estudiants de metge de la nostra Universitat.

El metge, com a comprensiu de l'obra d'art, perquè coneix el mecanisme de la sensació òptica o acústica i l'encadenament psicològic

que produeix l'emoció, somriu irònicament als artistes que amb pretensions de refinats o d'esnobs imposen la moda, perquè, planejant pel damunt d'aquestes coses fugitives i transitòries, capeix el sentit d'eternitat que porta immanent la veritable obra d'art, i és convençut que l'obra bella és cosa independent de les tècniques i, sobretot, de les elucubracions mentals que, no solament no la influencien, sinó que l'esterilitzen.

La niciesa d'una escola, doncs, pot malmetre tota una generació d'artistes, i el mètge, que té elements per classificar els homes, sap mantes vegades on són els beocjs: són els de l'ofici d'executant d'art.

Entre els orientals és cregut que la música té força per desviar el curs del món i el destí de l'home; cada so, cada ritme, cada melodia, influeix determinades forces de la natura.

A Occident no és el mateix. La seva força no és gens pertorbadora; és el més bell company de la vida de l'home, és l'única forma d'intuir l'absolut, de remoure el subconscient i de filosofar per a la immensa majoria dels homes. Com a so, com a ritme, com a melodia, escampa un nombre de vibracions que poden o no concordar en quí les rep; si concorden, poden ésser rebudes, però no intuïdes ni percebudes; en canvi, per força influencien els sentiments i els moderen o els exciten o els dirigeixen.

Hi ha harmonies que pertanyen als excitants del subconscient, i hi ha la vena melòdica, que és l'element musical que es percep i es discrimina.

El bany de música del metge, que amarat de les arítmies i deformacions psíquiques que els mals del cos donen en abundor, fadigat físicament de la feina quotidiana, rep assegut en la sala de concerts, és, primer que tot i fins pels no preparats físicament, un afinador, un regularitzador dels òrgans somàtics i de l'aldarull de les seves idees; vull dir que aviat s'assabenta de la sensació de benésser, de la calma plaent i, si voleu, fins de la pau interna; la vibració física, un cop reposat, desperta tota una gamma de sentiments dormits en un subconscient, que fa aletejar tot un món d'idees que l'allunyen i l'enlairen sobre els sentiments de xoc humà imposats per l'ofici.

Res més subjectiu, res més impersonal, però de millor assimilació personal individual que el món d'idees imprecises i de sensacions precises que desperta una sonata o una *suite* entre centenars d'espectadors; cadascú té el seu coeficient de reacció i la seva manera d'intuir l'art, i cadascú té dret a dir que la seva emoció artística és original, i àdhuc cada vegada que rep un bany musical, amb igual música i tot, pot dir que la qualitat de l'emoció és, si no nova, diferentment renovada.

Des d'aquest punt de vista, el ben preparat, el carregat de saviesa tècnica està en superioritat respecte a la comprensió crítica, però pot estar en condició d'inferioritat emocional. Hi ha massa coses entre el fenomen musical i la percepció perquè pugui el subconscient sorgir sense treves a despertar-li les bel·leses emotives. Com a repòs espiritual, el no preparat o poc preparat, sempre que tingui el mínim de selecció física dels seus òrgans de Corti per assimilar la música, té el repòs més complet.

A més, el metge, que si bé sap com es percep la sensació i com s'estructura la vibració que la condiona, no compta amb aquesta coneixença i defuig les altres savieses musicals per lliurar-se enmig del bany harmònic a l'única matèria, l'únic fenomen de consciència que és la vena melòdica, perquè sap i pensa que els fenòmens de consciència es deformen des del moment que s'analitzen.

I, per fi, l'engranall de percepcions internes, de tantes coses que dormien en el subconscient que l'acció de la música desperta, és tot un món que la majoria dels filharmònics no l'arriben a discriminar; són coses d'alt valor espiritual lligades amb les últimes causes. Jo diria que la música és l'única percepció filosòfica, l'única metafísica, per a la immensa majoria dels homes.

Les sales d'audició musical tenen una nodrida clientela entre els metges, cosa que explica el que acabo de raonar. És un aliment espiritual que és de recomanar a tots, i nosaltres sentim una compassió infinita pels que per incapacitat orgànica no poden fruit de la serenitat de tal art.

Si hi ha molts diletants, pocs executants trobareu. L'aprenentatge de l'art és llarg i difícil; podem dir, així i tot, que existeix entre nosaltres bon nombre d'amics que han fet els seus estudis musicals fins els anys després de la seva entrada al professorat de la Facultat. El present acabarà amb tants singulars idealistes de la música; la música mecano-elèctrica posarà fi a aquestes heroïcitats. Tant de bo que amb aquesta senzillesa es pogués resoldre el tràgic problema actual dels benemèrits professionals d'aquest art!

Hi ha un nombre petit de compositors que han deixat la Medicina per seguir el seu destí i viure l'art. El cas d'Hèctor Berlioz és el de la vocació artística per damunt de totes les conveniències socials. Borodín fou un productor eminent de ciències mèdiques i de música a la vegada, cas únic. Letamendi, de mèrit com a pintor, coma a compositor, no passa d'ésser un senzill aficionat.

El metge necessita curar del seu port extern, de la seva indumentària corporal per a viure socialment; més encara que d'aquesta indu-

mentària física, necessita curar de la indumentària mental, o sigui, la paraula. Qui es vulgui ascèticament dedicar a la investigació pura, cert és que no ho necessita; però el pràctic, que ha de fer comprendre als altres una malaltia i ha de comandar unes regles, cal que curi literàriament el seu llenguatge.

No és això el mateix que fer literatura. El metge endinsat en obres socials cal, a més, que en sàpiga fer i que en faci, de literatura, i àdhuc, si és necessari, literatura amb mires socials. El teatre social de Brieux, deixeble de Fournier, n'és una mostra; una altra és aportar a la novella els grans flagells socials per corregir-los.

Però, a més, el metge és home preparat per fer literatura pura; el coneixement íntim de la vida humana i els seus límits entre el normal i el patològic, sobretot en el camp de la Psiquiatria, li donarà descripcions i temes que podrà fer viure com ningú.

Es tan així que el literats, si no volen deixar incompleta o éstrafeta la seva novella o la seva obra teatral, que els artistes dramàtics, si no volen convertir les sublimitats d'un hiperfrènic en una caricatura ridícula de la realitat (*humana vita imago*), cal que s'imposin de l'assumpte mèdic que tracten, i els millors literats són els que, havent viscut la vida humana normal o patològica, poden donar visions veritat que entren dintre de la més escrupolosa reproducció dels fets patològics si volen acostar-se a l'immortal precepte horacià: *si vis me flere, dolendum est primum ipsi tibi*. Nosaltres, que fa ja molts anys predicàrem l'ensenyament d'una fisio-patologia artística en les escoles de declamació, que ens en fou oferta la tribuna a l'Escola catalana d'art dramàtic pel nostre amic Gual, estém en deute per portar a cap les nostres prèdiques. Impossible gairebé sempre d'assimilarse, per art de l'actor, d'una malaltia; cal assabentar-lo dels signes externs d'aquesta.

Són molts els metges que han conreat la nòvella i el teatre, i fins alguns han deixat la professió per donar totes les seves activitats a la literatura. A les literatures de tot arreu hi ha metges que han triomfat plenament, i alguns continuen l'exercici professional. A casa nostra tenim el cas Roig i Raventós. Anys enrera, aquesta excursió al camp de l'art els hauria inutilitzat per a la vida professional; els temps d'ara són d'una comprensió espiritual major.

El metge pot ésser, doncs, productor o assessor de les obres dramàtiques; és assessor quasi necessari per la novella; en canvi, el pes, el substracte somàtic inutilitza el metge per a la poesia lírica: sols el poeta, l'escuma espiritual de les nostres civilitzacions, es troba en un pla lluminós i inaccessible a les nostres mans; el poeta ens és necessari per coronar les tasques d'artistes, de filòsofs, de biòlegs, i dis-

pensador generós de la bellesa per tots. Nosaltres, situats en el fons de la copa de la nostra civilització, que veiem al cim els nostres poetes, comprensius de l'essència de les coses, simbolitzats en l'escuma que es va esvainent cap al cel, flectem el cap davant d'ells en senyal d'acatament i de reconeixença. Som amb ells en deute impagable.

Es de necessitat que el metge conegui el dibuix, com és necessari a tot biòleg. El fer-se dibuixar les observacions o les idees fa perdre part del seu valor i no pot ésser que doni la comprensió cabal del que vol expressar-se. La reproducció de certs fets patològics en relleu constitueix un art que hauria de posseir tot aquell que es volgués dedicar a les especialitats quirúrgiques.

Quant a consumidor d'art, els coneixements anatòmics li donen certa seguretat en l'apreciació de les obres d'art. Mencionem el més selecte dels col·leccionistes, Lacaze. L'educació de la retina pel color i la forma, necessària al dermatòleg, li facilita una competència especial, sobretot quan es tracta de la forma humana.

Els dermatòlegs de tots els països són dilettants, alguns col·leccionistes i sovint competents. Uns pocs són productors: així, Sabouraud escultor; així també un dels més il·lustres mestres de la Dermatologia, era cercat com a competent per la difícil discriminació d'escola o d'autor davant dels quadros clàssics anònims o dubtosos.

Tal com Nicomac deia a un seu acompanyant, que no veia res de particular davant d'un quadro d'Apelles: *Pren els meus ulls i mira*, així pot dir el mestre als seus estudiants de metge: *Preneu els meus ulls i les meves orelles, mireu i oïu*. L'aprenentatge físic de discriminar els fets entremig de tota la fenomenologia sindròmica, és cosa que el capacita per a la comprensió de l'obra d'art, situant-se sols dintre el camp de la percepció detallada i harmònica de l'obra bella.

Els metges han donat executants a les arts plàstiques i alguns de mèrit. Són molts que ignoren que la bella mostra de l'arquitectura parisenca, la columnata del Louvre, és obra de Perrault, metge i arquitecte a la vegada. Ha estat possible a casa nostra, no fa gaire, de fer una exposició a Madrid d'obres de metges; entre nosaltres són recents exposicions d'obres de diferents col·legues: pintura, escultura, arts decoratives, caricatura, etc.

I és que l'habilitat per a les arts plàstiques (conjunt de reflexos), es conserva molt més que la de la música; qui ha tingut dibuix fàcil el readquirirà en poc temps, en voler novament practicar-lo. N'hi ha molts que, com a repòs, per recerca d'un perdut equilibri psíquic, prenen la pintura com a element profilàctic i terapèutic. Es curiós anotar que poc els metges cerquen l'esforç de la forma humana, i cer-

quen recer en la contemplació del paisatge, diem-ne per una unió pan-teista amb el món, després d'haver hagut de lluitar amb el jo de la resta de la humanitat. La simfonia de color els atreu, i el coneixement i discriminació que del color han tingut de fer en la forma humana, els fa una altra vegada davant la natura amb la paleta, que porta una colla de cossos químics que li han servit mantes vegades.

Senyors: el metge humanista medieval i el físic del Renaixement, enciclopèdic, filòsof, teòleg, inadaptat, que nosaltres tenim a casa nostra tan bellament representats, respectivament, per Arnau de Vilanova i per Miquel Servet, s'ha convertit avui en un operari especialitzat que ha de donar tot el seu temps a afinar, a perfeccionar la branca del saber que ha recollit; esclau del maquinisme, l'engranatge del qual li esmicola el millor de la seva ànima, no pot ésser filòsof malgrat la seva apetència congènita per tals disciplines. O el recull l'ascetisme sublim de donar-ho tot al Moloc, que destrueix tot el millor i el més selecte de la humanitat, en sacrifici de l'avenç científic, o bé s'arrecera en l'art, per a cercar un caliu, una compensació beneïda que embelleixi la seva vida.

DISCURS

DE

L'IL·LM. SR. EDUARD TODA

Honorables Senyors.
Senyors acadèmics:
Senyores i Senyors:

Per raó del lloc que tinc l'honor d'ocupar, us diré dues paraules en cloure la nostra primera sessió interacadèmica.

Dec felicitar en primer terme, el doctor Jaume Peyrí, pel magistral treball de què ens ha donat lectura. M'és també plaent enviar sentida expressió de reconeixença a l'eminent doctor August Pi Suñer, President de l'Acadèmia de Medicina, per les seves càlides paraules i la seva intel·ligent iniciativa en reunir-nos avui i realitzar una de les obres culturals més intenses a Barcelona. Gràcies també als meus il·lustres col·legues, Directors de les Acadèmies de Ciències i de Belles Arts, per l'autoritat que ens dóna llur presència i incondicional adhesió a aquest acte.

Ens ha congregat aquí, Senyors, la noble idea d'agermanar les nostres antigues Acadèmies Catalanes, velles, algunes de més de dos segles, perquè, conservant cadascuna llur pròpia individualitat, estudiïn les aspiracions comunes en què podrien fondre's. Hi ha treballs literaris i científics de certa empenta, sols realitzables amb un comú esforç: tal, per exemple, la redacció d'un gran Diccionari biogràfic i bibliogràfic dels fills de Catalunya, dignes d'ésser-hi recollits per llur ciència, per llurs talents artístics o literaris, per llurs esforços industrials o econòmics, en fi, per llurs vides, mereixedores d'ésser recordades en l'escrit que no es borra i en el llibre que perdura.

La fusió a París de les cinc Acadèmies sota el nom d'Institut de França, ha produït els beneficiosos resultats que tots coneixem. Els nostres esforços reunits podran també ésser útils a les terres de parla catalana, a les quals portarem aquelles especials dots de cultura, ànima i raó privatives de les nostres respectives Acadèmies, amb elements millor avalorats pel comú esforç de tots nosaltres, vells representants

d'unes organitzacions consagrades per la història, ensems que renovadores amatents i partidàries de tots els progressos de la vida.

La nostra llavor d'avui donarà el seu fruit en temps oportú, per a honra i glòria de la mare Catalunya.

S'aixeca la sessió.